

zahtevajte računске listke v trgovinah, restavracijah in drugod, kjer se listki rabijo! Družba bo imela potem lep dobiček.

III. shod jugoslovanskih književnikov in časnikarjev. Ker prihodnje leto slavimo 400 letnico rojstva Primoža Trubarja, je sklenilo društvo slovenskih književnikov in časnikarjev predlagati, da se vrši ta shod prihodnje leto ob priliki proslave te 400 letnice v Ljubljani.

Poročil se je Leo Arko, nadučitelj v Lokvi pri Divači, z gospodično Angelo Turkovo — Vse najboljše!

Šola in škraltica v Gorici. Ljudske šole so zaradi škraltice še vedno zaprte. Imele bi se odpreti prihodnji ponedeljek; a se najbrže ne bodo. V četrtek je zdravstvena komisija sklenila, da otvoritev zaprtih šol naznani na plakatih.

Poziv! Podpisana v imenu kolegij in somišljenic v svojem okraju pozivlja kolegije drugih okrajev na Primorskem na prijazni sestanek v Gorici dne 2. novembra t. l. ob 10. uri predpoldne v kavarni „Central“. Dragica Pavšičeva.

Na meščanski šoli v Postojni, kjer se je pričelo 1. oktobra šolsko leto, se je vpisalo 57 učencev. Da se je vzhle legarju, ki je marsikoga odvrnil od Postojne, prijavilo toliko število učencev, je pač najboljši dokaz, kako potrebne so nam meščanske šole.

Priznanje je izrekel deželni šol. svet kranjski gg. šol. svetnikoma Jakobu Vodebu in Vilibaldu Zupančiču za njuno mnogoletno uspešno delovanje kot članov izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Osebnosti na Kranjskem. Absolv. učit. kandidat Josip Rosický je imenovan za prov. učitelja v Kočevju, dosedanji pomožni učitelj na tej šoli, Robert Herbe, je premeščen v Staro Loko. Suplent v Zagorju, Alojzij Kolenc, je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. Dosedanja suplentinja v Semiču Kornelija Koncilijska je imenovana za provizorično učiteljico v Suhorju. Učiteljica Franja Vernetova je dobila zaradi bolezni dopust in pride na njeno mesto na dekl. šolo v Kamniku kot suplentinja abs. uč. kand. Angela Kendačeva. Provizorični učitelj in šolski vodja v Branskem Kalu Ivan Bajde je premeščen v enaki lastnosti v Dobovec. Dosedanja suplentinja v Dobovec Gabriela Dermeljčeva je pa premeščena v Branski kal.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Stalna učiteljica pri Sv. Marku niže Ptuja je postala ondotna suplentinja Pavla Jakličeva in ne v Šmarju pri Jelšah, kakor se je pomotoma poročalo skoraj v vseh slovenskih časopisih. Ob tej priliki že sedaj opozarjamo slovenske učiteljice na lepo mesto v Šmarju, ki bo razpisano šele pozimi.

Prispevke za nagrobni spomenik rajnemu tovarišu Anton Žagerju v Petrovčah nabira podpisane. Spomenik stane 350 K; do danes so zložili sorodniki, prijatelji, krajni šolski svet v Petrovčah in trije tovariši nepozabljivega Žagarja svoto 137 K. Kdor izmed cenjenih tovarišev — zlati onih gornjegrajskega in celjskega okraja — še namerava kaj darovati v navedeni namen, naj to stori kmalu. Slovesno odkritje spomenika, ki bo do Vseh Svetih postavljen na žalskem pokopališču, se opusti.

Zalec, dne 16. oktobra 1907. Anton Petriček.

Zahvala. Dne 14. t. m. smo postavili spomenik našemu nepozabnemu soprogu, oziroma očetu, učitelju Štefanu Debenjaku. — Zahvaljujemo se prav toplo učiteljskemu društvu za koprki okraj, ki je nabralo med učitelji koprškega in volvskega okraja 74 K in tako pripomoglo postaviti pokojnemu dostojen spomenik. — Katarina vdova Debenjakova in otroci.

Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Za funkcijsko dobo od začetka šolskega leta 1907/08. do konca 1909./10. so imenovani v izpraševalno komisijo ti-le gospodje: za ravnatelja deželni šol. ki nadzornik Fr. Levčec, za njegovega namestnika ravnatelj moškega učiteljskega A. Črnivec, prof. na moškem učiteljskem Fr. Orožen in prof. na II. državni gimnaziji Ivan Mačer, za člane profesorji moškega učiteljskega Anton Funtek, Martin Sinkovič, dr. Valentin Kušar, Fran Suher in Rudolf Paerz, profesorji ženskega učiteljskega dr. Fran Ilešič, Josip Verbič in dr. Ivan Orel, učitelj godbe na moškem učiteljskem Anton Dekleva, telovadni učitelj istotam Josip Gorečan, vadniška učitelja tega zavoda Anton Maier in

Ivan Janežič ter prov. vadniški učitelj Viktor Jaklič, vsi v Ljubljani. Francoščino izprašuje realni profesor v Ljubljani, Friderik Juvančič, geometriško risanje profesor istega zavoda, Fran Keller, ženska ročna dela vadniška učiteljica v Ljubljani, Pavla pl. Renzenbergova. Katoliški krščanski nauk izprašuje kanonik dr. Andrej Karlin ter profdsorja dr. Ivan Svetina in Anton Kržič. Protestanski verouk pa izprašuje Otmar Hegemann, protest. župnik v Ljubljani.

Novo nemško šolo v Hrastniku so otvorili 13. t. m. Za nadučitelja so dobili nekega Tanzerja z Nižje Avstrijskega.

Razgled po šolskem svetu.

— **Docenti na nemških vseučiliščih.** Neki nemški list je priobčil statistiko docentov na nemških vseučiliščih. Po tej statistiki je v Nemčiji skupno 3132 docentov, in sicer 1233 rednih, 729 izrednih, 116 honorarnih profesorjev, 1054 privatnih docentov. V samem Berlinu je 477 docentov, v Monakovem 226, v Lipskem 224. Najmanj docentov in slušateljev ima vseučilišče v Rostoku.

— **Madjarske šole v Hrvaški.** Sedanji ban Rakodezay je meseca septembra izdal odredbo, ki gre na roko madjarskim šolam na način, kakor še tega ni bilo. In že je videti uspeh. „Hrvatski Branik“ poroča, da obiskuje madjarsko šolo železničarjev v Mitrovici 172 učencev: od teh pa le 24 otrok železničarjev, ostalih 148 so otroci hrvaških in nemških roditeljev, ki niso v železniški službi. Šolski odsek v Mitrovici je napravil že potrebne korake, da prepove obiskovanje šole otrokom, ki ne spadajo v to madjarsko šolo ter naloži roditeljem, da pošljejo otroke v hrvaško šolo.

— **Obrtno-nadaljevalna šola v Šoštanj.** O. kr. naučno ministrstvo je definitivno potrdilo pravila za to šolo. Politiške oblasti so delale ustanovitvi šole pet let ovire, končno se je pa vendar posrečilo vključ sikanam doseči šolo.

— **Industrijalna šola v Spljetu.** Početkom šolskega leta se je v Spljetu otvorila obrtna strokovna šola, ki je organizovana tako, da postane časom popolna industrijska šola.

— **Vseučiliško vprašanje v Bolgarski.** Bolgarsko vseučilišče je otvorjeno, ali nima ni profesorjev ni dijakov. Tri profesorje, ki so sprejeli mesto na vsenčilišču, dijaki in občinstvo bojkotirajo. Bolgarska vlada išče sedaj profesorjev po inozemstvu. Tako je imenovala vseučiliškim profesorjem dosedanega gimnazijskega profesorja v Gradcu. Schtrakla, in mu dala letne plače 12.000 K. — Na vseučilišču v Sofiji so se vpisali trije slušatelji, vsi drugi so odšli v Zagreb, Prago in na Dunaj.

— **Za vzdrževanje idrijske realke** je dobilo mesto Idrija 5000 K državne podpore.

— **Shod društev srednješolskih profesorjev** se vrši 1. in 2. novembra v Levovu. Na dnevnem redu stoji tudi vprašanje o reformi mature.

— **Otvoritev gozdarske šole v Sarajevem.** Dne 1. oktobra je bila v Sarajevem otvorjena nova osnovna gozdarska šola.

— **Češko šolo na Ruskem** ustanove še letos v Kijevu, kjer biva veliko število Čehov. Vlada je že dala za ustanovitev svoje dovoljenje. Šola bo zasebna in jo bodo vzdrževali kijevski Čehi s svojimi prispevki in z javnimi zbirkami.

Z gospodarskega polja.

— **Mednarodna razstava perutnine.** Tako razstavo prirede v Budimpešti, in sicer od 28. novembra do 1. dec. t. l.

— **Nemška banka v Trstu.** Nemci se vedno bolj utrjujejo v Trstu. V trgovini in obrti imajo že jako lepo stališče, nemške šole imajo in tudi drugače se občuti njihov vpliv; sedaj pa si postavijo tudi denaren zavod. Prihodnje leto otvora v Trstu nemško banko.

— **Strokovno potovanje na Tirolsko** priredi Kranjska kmetijska družba. Nakupovalo se bo lepe dobre krave ter biko simendolske pasme. Potovanje bo vodil mlekarški nadzornik g. Legvart.

— **Belokranjska železnica,** t. j. zveza dolenske železnice z Reko in Dalmacijo, bo se torej vendar zidala. Posledica

je to pogodbe, po kateri so Madjari končno privolili v železniško zvezo Dalmacije s Hrvaško

— **Avstro-Ogrska banka** bo zaprosila meseca novembra za podaljšanje bančnega privilegija na dva najst let. Če se ta termin ne dovoli, začne banka l. 1909. z likvidacijo

— **Čebeloreja na Štajerskem.** Štajerska šteje 107.000 čebelnih panjev in stoji s tem številom na tretjem mestu v monarhiji.

— **Vinska letina na Kranjskem** se je dobro obnesla toliko po vipavski strani, kolikor po Dolenjskem. Vino bode imelo 12 do 15,5 % alkohola. Mošt ima pa 15 do 20 % sladkorja.

— **Državni dolg v Avstriji** je znašal koncem 1906. l. 9609,6 mil. kron in je od meseca decembra 1905 zrastel za 196 mil. kron. Za obresti se rabi 384,5 mil. kron.

— **Državna subvencija.** Živinorejska zadruga v Selcih na Gorenjskem je dobila 500 K državne subvencije.

— **Naseljevanje v Združene države.** Generalni komisar za naseljevanje Frank P. Sargent trdi v svojem izveščju, da je od dne 1. julija 1906 do 30. junija 1907 prišlo v Združene države 1.400.000 naseljencev. Torej 200.000 več nego lanskega leta. Največje število izseljencev pripada Italiji, potem prihaja pa takoj na vrsto Avstro-Ogrska.

Raznoterosti.

× **Pomanjkanje žensk.** V Ameriki je še vedno pomanjkanje žensk In to je umljivo. Vsako leto se izseljuje mnogo več moških kakor pa žensk. Leta 1900. n. pr. se je izselilo v Ameriko 160.000 moških več kot žensk. V državi Montana bi morala imeti vsaka ženska, ako bi se hoteli vsi moški oženiti, po dva moža. No, to bi ne bilo nič nenavadnega, saj je tak običaj že tudi po Evropi jako razširjen. Hujše je v državi Alaska, kjer pride na vsako žensko — po statistiki — 11 moških. Seveda so ženske jako oboževane ter se igrajo s snubci, ker imajo toliko izbiro.

× **Pisateljice.** Po vseh deželah narašča število pisateljic. Na Francoskem je danes že 20 % pisateljic, dočim jih je pred 20 leti bilo šele 4 %. Danes živi na Francoskem 50.000 moških in 5000 ženskih pisateljev. Na Angleškem in v Ameriki, kjer se ženske rade bavijo z idealnim in lahkim poslom, je vsa literatura romanov v ženskih rokah.

× **Koliko je stala ruska carska jahta „Standart“.** Kakor znano, se je nedavno ruska carska jahta „Standart“ ponesrečila v Finskem morju, a so jo zopet srečno dvignili iz morja. „Standart“ je ena izmed najlepših in najrazkošnejše opremljenih vladarskih jaht. Lepša je nego jahta „Victoria and Albert“ angleškega kralja in od jahte „Hohenzollern“ nemškega cesarja. „Standart“ je bil spuščen v morje leta 1895 v Kronstadtu. Ladja je dolga 113 metrov, široka 15,6, in ima 5480 tonelat, stroji imajo 12.000 konjskih sil; brzina ji je 23 vozlov na uro. Carski prostori so izdelani od samih umetnikov, stene so pozlačene. Jahta je stala 15 milijonov rubljev.

× **Nov stroj za letanje.** Kakor poroča londonski „Daily Telegraph“, je izumil v pokrajini Ahole na Škotskem polkovnik Capper nov stroj za letanje. Izumitelj je že parkrat zletel s svojim zrakoplovom v zrak in plul po njem več milj daleč. Stroj je treba še izpopolniti in Capper upa, da bo jako praktično uporabljiv.

× **Ali naj ženske kade?** Na to vprašanje odgovarja neka dama, da ne. Dejstvo, da je dandanes ves svet, če ne ravno bolan, pa vsaj bolehen, je ljudi pripravilo do tega, da se pečajo z razmotrivanjem o zdravju in zdravljenju. Bolezni se izogibati je lažje nego bolezni zdraviti, in žena kot poklicana čuvarka zdravju v družini bi se morala varovati vseh škodljivih navad, ker le potem more biti v resnici prava vzgojiteljica svojih otrok, pred vsem sinov. Moški se kajenja odvadijo le redkokrat, četudi izprevidijo njegove škodljive posledice. Čuje se časih izrek: „Rajši sem lačen, kakor da bi ne kadil“, ali: „Rajši bi umrl, kakor če ne bi imel zjutraj najprej cigarete v ustih“. Zaradi neprestanega draženja živcev se energija tako manjša, da se le moški, ki so posebno trdne volje, odvadijo kajenja. Ženske naj puste kajenje, ker povzroča srčne bolesi, ki nastanejo zlasti od kajenja cigaret. Kdor kadi se mu hoče kmalu tudi alkoholnih

pijač. Ženske naj torej izkušajo vplivati zlasti na mladino, da ne kadi in tako ne koplje zgodnjega groba ali vsaj razrušenega zdravja sebi in potomcem.

× **Časopis za berače.** V Moskvi je začel izhajati časopis „Bosjačkaja Gazeta“, t. j. beraško glasilo. Pisali ga bodo največ potepuhi, berači, izgubljene ženske itd. Časopis bo prinašal spomine teh propadlih žensk, njihove izpovedi, pesmi, in članke ter redne dopise. List bo prinašal tudi slike markantnih potepuhov itd. Podjetje bo najbrže dobro uspevalo, ker je Rusija željna senzacij.

× **Kačji strup** postaja kakor piše neki angleški list, čim dalje bolj trgovinski predmet, ker se ga čim dalje bolj uporablja v zdravilstvu in v znanstvenih laboratorijih. Izvaža se ga iz Avstralije in je jako drag. Unča kačjega strupa je mnogo dražja nego unča zlata in platine. V Londonu ga prodajajo sedaj 20 do 25 šilingov po gramu, in celo po tej ceni se ga težko dobi, ker je povpraševanje večje nego li ponudbe. Strup je zato jako drag, ker ga je silno nevarno nabirati, kačo je namreč treba živo vjeti in potem dobiti od nje strup, kar delajo na razne načine. Strup raznih kač ima tudi različno moč. Strup n. pr. tigerske kače je 14 krat močnejši nego strup takozvane črne kače. V Avstraliji je namreč vse polno strupenih kač, ki so prebivalstvu prava nadloga. Najbolj razširjene so črne kače, ki pa le redkokdaj napadajo človeka in so silno boječe.

× **Dušan Simić.** V Belgradu je umrl mladi, nadarjeni srbski pesnik Dušan Simić.

× **Davek na zabave.** Graški mestni svet je sklenil, da uvede davek na zabave, kakor na primer orfej, gledališče, koncerte itd.

× **Prihodnji mednarodni medicinski kongres** se sestane leta 1909 v Budimpešti pod protektoratom cesarja Franca Jožefa. Kongres bo otvorjen 29. avgusta 1909. Ogrska vlada je dovolila v svrhe kongresa 200.000 kron.

× **Prebivalstvo Bolgarske.** Statistični urad v Sofiji je izdal podatke o številu prebivalstva v Bolgarski leta 1900. Bolgarska ima 96.345 kvadr. kilometrov, a leta 1900 je imela 3.744.233 prebivalcev, torej je prišlo na en kvadr. kilometer 39 prebivalcev. Od teh je bilo 77.563 Turkov, 12.000 Srbov, 5629 Rusov in 12.938 drugih narodnosti. Danes ima Bolgarska okolo 4 mil. prebivalcev.

× **Najnovije ljudsko štetje na Ruskem** podaja zanimive podatke o številu prebivalstva velikih mest v Rusiji. Vseh prebivalcev šteje Rusija 151.514.000, dočim jih je imela koncem leta 1857 le 74.500.000. Tekom polstoletja se je torej prebivalstvo Rusije več nego podvojilo. Vseh mest v ruski državi je 1082, ki imajo skupno 22 mil. prebivalcev. Velikih mest je 25 s 7.767.000 prebivalci. Petrograd ima 1.550.000, Moskva 1.310.000, Varšava 848.000, Odesa 500.000, Kijev 404.000, Lodz 328.000, Riga 283.000, Harkov 206.000, Saratov 197.000, Tiflis 196.000, Vilna 167.000, Taškent 165.000, Kazan 160.000, Jekaterinoslav 156.000, Baku 150.000, Astrahan 147.000, Rostov ob Donu 135.000, Helsingsfors 125.000, Kišenev 120.000, Tula 109.000, Minks 105.000, Samara 101.000, Nižni Novgorod 102.000, Nikolajev 101.000 in Namangan 100.000 prebivalcev.

× **Novi San Francisko** se dviga, kakor poroča dopisnik londonskega „Standarta“, iz svojih razvalin. Dnine so jako visoke, brezposelnih delavcev ni in trgovina je ob dobrih cenah izredno živahna. Tesarji služijo 6 do 7 funtov šterlingov na teden, navadni delavci po 16 šilingov na dan. Pri tem pa niso živila primeroma draga. Kalifornija prideluje obilno sadja. Najizbraneje grozdje stane funt 20 stotink, jabolka, hruške breskve in melone so poceni. Najboljše meso stane funt 60 stotink. Ženske obleke so poceni, moške pa že dražji. Navadna obleka stane do 12 funtov šterlingov. Sedaj gradijo v San Francisku približno tisoč hiš.

× **Prebivalstvo hrvaških mest.** Glasom najnovejšega statističnega izkaza je prebivalstvo hrvaških mest za konec leta 1906. preračunjeno nastopno: Zagreb 76.894 prebivalcev, Osjek 27.082, Zemun 16.388, Karlovac 15.492, Varaždin 13.343, Mitrovica 12.474, Brod 8589, Sisek 7495, Koprivnica 5470, Belovar 6461, Karlovec 5895, Požega 7729, Petrinja 5359, Križevci 4654, Petrovaradin 4619, Senj 3522 in Bakar 1780.